

Warszawa, dnia 18 grudnia 2018r.

OPINIA PRAWNA

Dotycząca wskazania różnic pomiędzy umową o dzieło a umową zlecenia (świadczenia usług)

1. Przedmiot opinii prawnej

Przedmiotem niniejszej opinii prawnej („**Opinia**”) jest dokonanie analizy przepisów kodeksu cywilnego charakteryzujących umowy o dzieło i zlecenia oraz w oparciu o nie dokonania porównania tych dwóch umów w celu wyartykułowania różnic zachodzących pomiędzy nimi.

2. Podstawa prawna

Opinia została sporządzona w oparciu o przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (dalej: „**Kodeks Cywilny**”).

3. Analiza prawna

Umowa o dzieło i umowa zlecenia są umowami cywilnoprawnymi uregulowanymi przepisami Kodeksu Cywilnego. W praktyce pomiędzy w/w umowami wskazuje się na wiele podobieństw, dostrzegając jedyną różnicę w obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym. Jednakże pomiędzy umową o dzieło a umową zlecenia istnieje znacznie więcej różnic niż podobieństw.

Prawna kwestia rozróżnienia umowy o świadczenie usług (zlecenia) od umowy o dzieło była niejednokrotnie analizowana przez Sąd Najwyższy. W wyroku z dnia 03 listopada 2000r. (IV CKN 152/2000) Sąd Najwyższy wskazał, że kryterium odróżnienia tych umów stanowi możliwość poddania umówionego rezultatu sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych. Jeżeli rezultat działań można poddać sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych to jest to umowa o dzieło, jeżeli takiemu sprawdzianowi poddać nie można to będzie to umowa o świadczenie usług. W innych orzeczeniach Sąd Najwyższy stwierdził, iż charakter umów o dzieło mają m.in. umowy o wykonanie takich prac polowych, jak orka, siew czy, zebranie plonów (wyrok SN z 22 czerwca 1976 r., II CR 193/76), jako, że są to niewątpliwie umowy rezultatu. Nie chodzi w nich bowiem o dokonywanie czynności składających się na tego rodzaju prace, ale o skuteczne ich wykonanie.

a) Umowa o dzieło

Umowa o dzieło została uregulowana w art. 627 - 646 Kodeksu Cywilnego. Jest to umowa cywilnoprawna tzw. rezultatu, ponieważ osoba podpisująca umowę zobowiązuje się do stworzenia dzieła, za którego efekt jest ostatecznie odpowiedzialna wobec dającego zlecenie. Oznacza to, że twórca dzieła odpowiada za jego jakość, zatem ponosi odpowiedzialność za wady fizyczne wykonanej rzeczy. Osoba przyjmująca zamówienie zobowiązana jest do wykonania oznaczonego dzieła, a osoba zamawiająca zobligowana jest do zapłaty wynagrodzenia. Wysokość wynagrodzenia za wykonanie dzieła można określić poprzez wskazanie podstaw do jego ustalenia. Jeśli strony umowy nie określiły wysokości wynagrodzenia, ani nie

wskazały podstaw do jego ustalenia, należy wówczas w razie wątpliwości uznać, że strony miały na myśli zwykłe wynagrodzenie za dzieło tego rodzaju.

W związku z wykonywaniem określonego dzieła, na podstawie zawartej pomiędzy stronami umowy o dzieło, co do zasady, nie odprowadza się składek na ubezpieczenie społeczne. Jednakże w przypadku, gdy pracownik (przyjmujący zamówienie), zatrudniony na podstawie umowy o pracę, wykonuje dzieło na rzecz pracodawcy (zamawiającego), zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, istnieje obowiązek odprowadzania składek z tytułu ubezpieczeń społecznych za wykonywanie dzieła. W pozostałych sytuacjach, gdy dzieło wykonywane jest przez pracownika (przyjmującego zamówienie) zatrudnionego na podstawie umowy o pracę, na rzecz osoby trzeciej (zamawiającego), która nie jest jego pracodawcą, ani też nie jest w żaden sposób związana z pracodawcą, nie ma obowiązku odprowadzania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu wykonywania dzieła.

b) Umowa zlecenia

Drugą formą, równie popularną wśród umów cywilnoprawnych jest umowa zlecenia, której zasady zostały uregulowane w art. 734 - 751 Kodeksu Cywilnego. Przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie (zleceniobiorca) zobowiązuje się do dokonania określonych czynności dla dającego zlecenie (zleceniodawcy), za których ostatecznie efekt nie jest odpowiedzialny. Osoba przyjmująca zlecenie nie daje gwarancji pewności wyniku swoich działań i starań, dlatego też ponosi odpowiedzialność tylko i wyłącznie za to, że będzie dokonywała zlecone czynności z należytą starannością oraz zgodnie z postanowieniami umowy. Oznacza to, że poprzez samo sumienne działanie osoba przyjmująca zlecenie spełnia swoje świadczenie, dlatego też zgodnie z powszechnie stosowanym nazewnictwem umowa zlecenie nazywana jest zobowiązaniem starannego działania. Jeśli ani z umowy, ani z okoliczności nie wynika, że przyjmujący zlecenie zobowiązał się wykonać je bez wynagrodzenia, za wykonanie zlecenia należy się wynagrodzenie. Jeżeli nie ma obowiązującej taryfy, a nie umówiono się co do wysokości wynagrodzenia, należy się wynagrodzenie odpowiadające wykonanej pracy. Powyższe zasady stosuje się również do umów o świadczenie usług.

W przypadku świadczenia usług z tytułu umowy zlecenia, co do zasady, istnieje obowiązek odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Wyjątki od powyższej zasady dotyczą uczniów i studentów do ukończenia 26 roku życia. Jeżeli jednak pracownik zatrudniony na podstawie umowy o pracę, z tytułu czego podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym wykonuje na rzecz swojego pracodawcy lub innej osoby trzeciej usługi na podstawie umowy zlecenia, zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ma prawo wyboru stosunku, z tytułu którego podlegać będzie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

4. Wnioski

Przeprowadzona w ramach Opinii analiza prawna prowadzi do wniosku, iż:

- 1) umowa o dzieło wymaga, by starania przyjmującego zamówienia doprowadziły do konkretnego, w przyszłości indywidualnie oznaczonego rezultatu.
- 2) w umowie zlecenia nie wynika, lecz starania w celu osiągnięcia tego wyniku, są elementem przedmiotowo istotnym.

Warto również wskazać, iż zgodnie z art. 65 § 2 Kodeksu Cywilnego tytuł umowy nie przesądza o kwalifikacji prawnej umowy tzn. nie stanowi o tym, czy dana umowa

jest umową o dzieło, czy umową zlecenia. „W umowie należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu.”
Zatem należy mieć na uwadze, czy zamiarem stron było osiągnięcie określonego rezultatu (umowa o dzieło), czy staranne działanie przy wykonywaniu czynności (umowa zlecenia).

Bartłomiej Szadkowski

Radca Prawny